

• ПЕТРОРОМАН •

Галина ГОРИЦЬКА

**РАДЯНСЬКИЙ
ПРОТАГОНІСТ
І ЧОРНА ПАНТЕРА**

Харків
«ФОЛІО»
2023

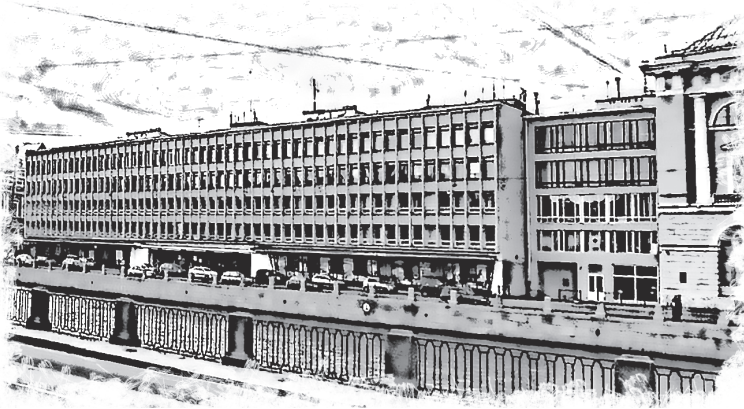

Взагалі-то, я з самого початку планувала писати про 1966 рік. Як це зазначено в моєму договорі і на обкладинці. Однак тут така оказія... І ось про неї ніхто не скаже краще за Аксьонова. Того, котрий письменник і диссидент, а не того, що самопроголошений прем'єр-міністр окупованого Російською Федерацією Криму. Так ось.

«Читачу, так буває адже не тільки в романах. Плинуть ваші дні один за одним, демонструючи одну лише рутину, одну лише присутність здорового глузду (або відсутність такого), одне лише побутове, підрахунок грошей наприклад (або боргів), як раптом включається якесь прискорення — Борис IV, природно, порівнює це з мотоциклом, — і раптом події починають нагромаджуватись одна на другу, як ніби всі вони тільки й чекали якогось дня, щоб з'явитися разом. Читач може сказати, що реальність і роман непорівнянні, що в житті події виникають стихійно, а в романі з авторської сваволі; це і правильно, і неправильно. Автор, звичайно, багато вигадує, однак, опинившись в тенетах роману, він іноді ловить себе на думці, що стає як би лише реєстратором подій, що вони в деякій мірі вже визначаються не ним, а самими

персонажами. Такі неясні ходи роману, де кожен норовить дудіти в свою власну дуду. Кажуть, що інші автори для того, щоб упорядкувати цей бедлам, складають картотеки персонажів, де заздалегідь визначають, а отже, і ґрунтовно зважують їх можливі вчинки, ми ж ще десять сторінок назад, їй-богу, не припускали, що ось зараз знову з'явиться в нашій оповіді...». Хто саме з'явиться далі в книжці пана Аксьонова, то вам краще прочитати в самій «Московській сазі». А в мене тут свої герої...

Отже. Ще триває осінь 1965 року. Бо якщо я не розповім про цю осінь — весь роман нанівець. Бо якщо не буде цієї осені... Як же без неї..?

Розділ перший «Будинок Преси»¹

Осінь 1965 року.

Ще й сонце не почало сходити на небосхилі, як всі речі були зібрані й старанно стратифіковані по кольору, ворсистості, пухнастості... одному Богу і їй відомим характеристикам.

З Ленінграда² літак мав вилетіти о 14:40, однак Фаїна ще звечора почала здогадуватися, що перед поїздкою в Шоссейне³ змушена буде заскочити на колишню роботу.

Минуло рівно два роки і два місяці з того теплого і дощового київського вересня 1963-го, коли її Пролісок

---

¹ Санкт-Петербург, набережна Фонтанки, 59. Новітній п'ятиповерховий будинок, в котрому з 1963-го розміщувалась редакція «Ленінградської правди», «Леніздат» і редакції міських і обласних газет.

² Нинішній Санкт-Петербург.

³ Сучасний аеропорт Пулково.

віддав їй свої руку і серце. Точніше, не так. (Бо, позаяк, його серце і душа вже на той момент повністю їй належали, ще до того моменту, коли кап-раз¹ офіційно запропонував журналістці офіційно стати його дружиною). Прошло рівно два роки і два місяці з того моменту, коли вона піднесла своєму Проліску «гарбуза».

Треба було особисто знати Фаїну... Цю Медузу-Горгону...

І правильно Михайло її охарактеризував своєму бойовому товаришу — одноному Леоніду Івановичу, до котрого вони ще взимку 1962-го, можна сказати, напередодні освідчення Михайла Сергійовича, завітали: «Журналістка». І тут варто було б додати — професійна.

І та професійна журналістка на іншу пропозицію, котра по телефону їй була озвучена через день після капітанової, несподівано для Михайла і в його присутності відповіла: «Так!». Трудоголізм взяв гору.

Потім були сльози, багато його сліз... І два розбиті бокали — ті єдині, котрі залишилися з подарункового, ювілейного гарнітуру Вікторівни.

— Чорт... вибач! Я не хотів. Воно якось саме... — Зізнався капітан, витираючи руки від шампанського, що витікло зі щойно цілих, і ось тепер — побитих, келихів. — Під впливом емоцій.

— Нічого, — холоднокровно відказала Вікторівна. — Таке буває. Це скоро пройде.

---

¹ Кап-раз (*флот. жарг.*) — капітан першого рангу.

Її кіт при цьому за звичкою почав тертися навколо її (і вже трохи ним привласнених) литок.

— І поприбирай тут все! — після хвилинного вагання вигукнула вона, ніби вирішила розізлитися. Потім привідчинила балконні двері й подалася курити на балкон.

«Шкандаль», вочевидь, набирав неабиякого масштабу. Куди там «холодна війна» і Карибський похід.

— Ну ти хоч розумієш?.. Розумієш, що твоя робота — то така дрібниця, порівняно зі щасливим життям, яке на нас чекає...? — не здавався капітан, порівнявшись з Фаїною на балконі. Перед ними розстилався шатер зоряних небес. — Я просто не вірю... Не можу повірити, що ти погодилась на цю безглузду пропозицію!

Фаїна насправді того всього навіть не чула. Вона задивилася на великий круглолиций місяць посеред того шатра й мрійливо зітхала раз за разом, вже обмірковуючи свою майбутню посаду.

— Ти чуєш мене? — запитав капітан.

— Чатує? — перепитала Вікторівна, немов прокинулася з летаргічного сну.

— Що чатує? — не зрозумів капітан.

— Ну... оце твоє... щасливе життя...

— Та не чатує, а — чекає! Чатувати може нещастя, якийсь катаклізм. Шторм, приміром... Щастя, справжнє сімейне щастя, не може чатувати, — капітан заходився пояснювати, немов заслужений шкільний вчитель. Потім, зрозумівши безперспективність всього, скрушно зітхнув: — Ти просто нестерпна...

— Я знаю... — відказала Вікторівна. — І ти це знаєш... Точніше — вже знав. До того, як почалось це все.

— І ти так запросто відмовишся від мене? Від «нас»? — не здавався моряк.

Однак Фаїну ніби підмінили. Насправді вона просто боялася того, що може трапитися далі. Шлюб, родина... Життя вдвох. Адже в неї, сорокарічної, цього ніколи не було... Зате як писати статейки в періодику, вона знала напевне. Тут їй нічого було боятися.

Ось так, шановні, і руйнуються союзи, створені на небесах... Фобіями і страхами самих людей. Камінням, розставленим ними ж посеред струмка їхнього життя. Тим, котре перешкоджає течії.

Тож Фаїна довго мовчала, вдивляючись кудись у нічний простір. Врешті стрепенулася, немов пташка. Ніби прокинулась із летаргічного сну:

— Михайле... Ти правий, мабуть, однак... — вона повернулася обличчям до дверей балкону. Налякано перепитала: — Михайле?

Позаяк капітан вже з пів години тому гримнув балконними дверима й пішов геть (чого навіть не зауважила журналістка, поглинута своїми роздумами).

Фаїна ще щось хотіла було додати. Щось про те, що пропозиція зайняти посаду раптово спочившого головного редактора «Ленінградської правди» — неабияка винагорода за всі ті безпросвітні роки її миршавої журналістської діяльності, і такої винагороди, може, в її житті більше ніколи не буде. Напевно, що ніколи не буде... Що це випадок, котрим не можна знехтувати.

Що це щасливий збіг обставин. Однак вона тоді подивилася через скло балконних дверей на свого капітана, котрий збирав речі, вочевидь, щоб полишити її, і змовчала. Щось бурхливе, немов цунамі, піднялося тоді в її душі. «Не утримуватиму» — твердо вирішила вона про себе.

Поки допалила ще одну сигарету, його вже в квартирі не було. «Швидкий, — їдко зауважила про себе професійна журналістка й стонула плечима. — Справжній військовий. Миттєвий і скороминучий, як сніг навесні».

* * *

— Поїдемо Новоізмайлівським шосе? — запропонував водій «Ленінградської правди», котрий віз її до аеропорту. — Вікторівно, що скажете?

— Я «за». Або Московським проспектом¹? Ілє, а як швидше взагалі? А то я трохи хвилююсь. В мене залишилось рівно дві години до рейсу. А ще ж зареєструвати багаж... — зауважила щойно ставша ексглавредом союзної газети Фаїна.

— Московський рівний, як стріла, — почав апелювати Ілля. — Тому його повсякчас обирають. А заторів не повинно бути що там, що там. Все залежить від того, що ви хочете останнім побачити в Ленінграді: сталінський ампір чи сталінський неокласицизм.

Вікторівна розсміялася:

— І що, ведеться твоя Людка на такі зарозумілі висловлювання?

---

¹ Сучасне Московське шосе.

— А то! — підморгнув щойно звільнившій посаду головної редакторки киянці водій. — Вона взагалі нібельмеса що це одне і те ж. І як виглядає — також не в курсі.

Вікторівна якийсь час мовчки їхала з Іллею — колишнім інженером відомого ленінградського архітектурного бюро, котрий ще до війни потрапив в опалу через єврейські корені більшости учасників того бюро і ось тепер — простий водій. Такий собі повоєнний Любеткін. Хіба що не емігрант. Ніби перетворений — зваблений — удачливий. Вибирайте будь-який прикметник, шановні.

«Бертольд Любеткін¹

і його лондонське архітектурне бюро Teston»

Він започаткував моду на бетонні стіни житла — лофти. Але спочатку були довгі місяці й роки невизнання. Як ви гадаєте, складно було потрапити тифліському єврею, батько котрого загинув в Освенцимі, до Великої Британії? Я би прирівняла цю історію до дива, або казки. Хіба що справжні казки, шановні, страшні і потворні. А ще — вкрай правдиві й невідворотні. Себто, для тих, хто відає (розуміє) — логічні. Вкрай виважені.

Щоправда, питання в фактах і наголосах. Акцентах.

І пан Любеткін потрапить до Лондона все ж не з Тифлісу, чи то пак — радянського Тбілісі, а з Парижа.

---

¹ Британський архітектор російсько-єврейського походження, один із піонерів архітектурного модернізму в Великобританії.

ЗМІСТ

Розділ перший «Будинок Преси»	7
Розділ другий «Сі-фіт»	30
Розділ третій «Ще не вмерла УКРАЇНА, ще її не вбито!»	59
Розділ четвертий Голуба коробочка	92
Розділ п'ятий «Вхід кольоровим забороняється»	117
Розділ шостий Київський Річфлот	138
Розділ сьомий День курка	169
Розділ восьмий Чорна Пантера	195
Розділ дев'ятий Їх чекають океани	218
Розділ десятий Планування терракту	237
Розділ одинадцятий Black faces in high places	268